

1.4.2008

Maa- ja metsätalousministeriö

PL 30

00023 Valtioneuvosto

Asia LAUSUNTO INSPIRE-TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

VIITE LAUSUNTOPYYNTÖ 21.2.2008 MMM001:00/2007, TYÖRYHMÄMUISTIO MMM 2008:2

Lausuntonaan INSPIRE-työryhmän loppuraportista Espoon kaupunkimittausyksikkö tuo esille seuraavaa:

INSPIRE-työryhmän loppuraportissa on käsitelty INSPIRE-direktiivin toimeenpanoa varten tarpeellisia lainsäädännöllisiä, teknillisiä ja muita toimenpiteitä. Työryhmä on tehtävään liittyen käsitellyt myös paikkatietostrategian toteuttamiseen liittyviä Suomen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistoimenpiteitä. Kansallinen paikkatietopalvelu voi olla tarkoituksenmukaista toteuttaa laajempaan kuin direktiivi tiukasti luettuna edellyttäisi. Ensisijainen tarkastelun kohde on viranomaisten välinen tiedonsiirto, vaikkakin tähän liittyen on käsitelty myös kolmansien osapuolten tiedonsaantia.

Infrastruktuurista

Työryhmä on tutkinut erilaisia malleja paikkatietojen saataville saattamisessa tarvittavien tukipalveluiden tuottamiseksi. Näitä tukipalveluita ovat haku-, katselu-, muunnos- ja latauspalvelut. Lisäksi aineiston tuottajat tarvitsevat tukea omien rajapintapalveluidensa toteutuksessa ja verkkokaupankäynnin palveluiden kytkemisessä paikkatietohakuihin pohjautuvaan palveluun niiltä osin, kuin aineistot ovat maksullisia. Tällaisten palveluiden aikataulussa pysyvä ja kustannustehokas toteuttaminen vaatii pystyvän ja pysyvän vastuutahon. Vastuuorganisaatiolla pitää olla riittävät ja osaavat henkilöresurssit ja paikkatietoteknistä osaamista. Tämän vuoksi keskitetty malli Maanmittauslaitos vastuuorganisaationa vaikuttaa uskottavalta. Vastuuorganisaation tulee kaikessa toiminnassaan olla tiiviissä yhteistyössä paikkatietoja tuottavien ja ylläpitävien tahojen kanssa. Yhteistyötarve korostuu varsinkin eri kuntien palveluun toimittamien aineistojen osalta.

Keskeisten palvelujen tuottamisessa tulee luonnollisesti välttää kaikkea päällekkäistä työtä eri julkisten IT-toimijoiden ja toisaalta kansallisen tahon ja EU:n toimijoiden kesken. Vaikka kaikkien tarvitsemat palvelut ja mahdollisesti yksi katseluporttaali luodaan keskitetysti, aineistot kuitenkin tuotetaan ja tarjotaan metatietoineen verkkoon hajautetusti. Palveluista tukipalvelujen tulee olla 24/7 periaatteella käytettävissä. Aineiston tuottajien aineistopalveluille tulee sallia pienempi käytössäolo vaatimus.

31.3.2008

Kuntien osuus

Kunnat, etenkin asukasmäärältään suuret kunnat, ovat merkittäviä paikkatiedon tuottajatahoja. Taajama-alueet kattavat vain pienen osan Suomen pinta-alasta, mutta suuri osa rakentamisesta ja ympäristöä muuttavasta toiminnasta tapahtuu kuitenkin taajaan rakennetuilla alueilla. Pienten kuntien osalta osallistumisen taso INSPIRE-toimeenpanossa tulee ratkaista tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat huomioon ottaen. Kunnat ovat alkuvuodesta 2009 käyttöön tulevalle KuntaGML-hankkeellaan pyrkineet valmiuteen toteuttaa osaltaan tarvittavat rajapintapalvelut. KuntaGML:n ja INSPIRE-toimeenpanosääntöjen aikataulujen vuoksi KuntaGML:n toteutuksen ja INSPIRE:n sääntöjen välille saattaa jäädä joitakin ristiriitaisuuksia, joihin joudutaan myöhemmin palaamaan. KuntaGML ei takaa yhtenäistä aineistoa, sillä saadaan aikaan olemassa olevien aineistojen tarjoaminen rajapintaan teknisesti yhtenäisessä muodossa.

Kustannuksista

Työryhmämuistiossa esitetyt kustannukset ovat tässä vaiheessa korkeintaan suuntaa antavia. Laajemman paikkatietopalvelun mahdollistava laskutustietojen keruu ja VETUMA-verkkomaksamisosan kytkeminen tarvittaviin järjestelmiin tuo toteutukseen merkittäviä lisäkuluja. Kuntakentän järjestelmät eivät pääosin sisällä valmiita rajapintapalveluita. KuntaGML tuo niitä osaan kuntien aineistoista. KuntaGML:n ja INSPIRE täytäntöönpanosääntöjen jälkikäteen tapahtuvasta yhteensovittamisesta tulee myös aiheutumaan lisäkuluja. Kansallisten lisäpiirteiden toteuttaminen sisältää joitakin melko kalliita hankeaihoita.

Aineiston hinnoittelumalleista

Hinnoittelumalleja esittäessään raportti muistaa mainita kuntien tilanteen, mutta asia vaatii vielä tarkentamista. Kunnan tulee saada tuottamastaan aineistosta korvaus ainakin silloin, kun aineistoa käytetään kaupalliseen jakeluun tarkoitettujen tuotteiden synnyttämiseen tai ylläpitoon. Aineistotulon ohjautuminen aineiston tuottajakuntaan takaa kuntien keskinäisen ja myös muiden aineistontuottajien tasapuolisen kohtelun. Nykyisinhän osa kuntien aineistojen tuottamis- ja ylläpitokuluista katetaan verovaroin ja osa peritään aineistomaksuina.

Erikseen on syytä korostaa, että paikkatietoporttaalin kautta viranomaisille tarjolla olevat aineistot on tarkoitettu ainoastaan viranomaiskäyttöön ja niiden edelleen luovutus kolmansille osapuolille voi tapahtua ainoastaan aineiston tuottajan suostumuksella, aineiston tuottajan kanssa sovittavin ehdoin. Paikkatietoporttaalin tulisi kuitenkin mahdollistaa myös maksullisten aineistopalvelujen tuottaminen kolmansille osapuolille.

Viranomaistoimintaan liittyviä tehtäviä tai niiden valmistelua on sekä valtionhallinnon että kunnallishallinnon puolella laajasti ohjattu liikelaitoksille tai ulkoistettu yksityisille yrityksille. INSPIRE-toimintamallia kehitettäessä tulisi ottaa selkeästi kantaa näiden tahojen oikeuteen hyödyntää viranomaiskäyttöön luovutettavia tietoja.

Kansallisista lisäpiirteistä

Kansalliset lisäpiirteet INSPIREen ovat yhteiskäyttöä palvelevia ja sellaisina sinänsä kannatettavia. Ne ovat myös melko haastavia työmäärältään ja tuovat tuntuvia lisäkustannuksia, käyt-

31.3.2008

täjien kannalta tosin myös merkittäviä hyötyjä. Lisäkustannuksista esimerkkeinä aineistojen harmonisointi (s.68), joka vaatii sekä suunnittelu- että toteutustyötä, sekä yksilöivät tunnukset (s.40), joka olisi merkittävä muutos nykyisiin tietojärjestelmiin.

Kuntien rooli peruspaikkatietojen ja usein tarkimpien saatavissa olevien aineistojen tuottajana ja ylläpitäjänä on kiistaton. Sen tulisi näkyä paitsi tiiviinä yhteistyönä vastuuorganisaatioksi esitettävän maanmittauslaitoksen kanssa myös riittävänä osallistumisena perustettavien hallinnollisten yhteistyöelimien mm. paikkatietoasioita käsittelevän neuvottelukunnan ja teknisen asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

TUOMAS FRÖSEN

Kaupungeodeetti

MIRJA METSÄLÄ

Kiinteistöinsinööri